

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Цветан Георгиев Сивков, д.ю.н.

за дисертационен труд на тема:

„Административноправен режим на висшето образование“

за

присъждане на образователна и научна степен „доктор“

по

докторска програма „Административно право и административен процес“

професионално направление: 3.6. Право

на

докторант Александър Светлозаров Костов

научен ръководител: проф. д-р Емилия Панайотова

Със Заповед № РД-38-655/13.10.2025 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм назначен за член на научното жури по провеждането на защитата на докторската дисертация на г-н Александър Светлозаров Костов на тема: „Административноправен режим на висшето образование“. На първото заседание на журито съм избран за председател и ми е възложено да представя рецензия за публичната защита на докторанта.

Познавам г-н Александър Костов от постъпването му като докторант в катедрата „Административноправни науки“ на ЮФ на СУ. Негов научен ръководител е проф. Емилия Панайотова. Още тогава ми направи впечатление на задълбочен и внимателен изследовател с подчертани интереси в областта на публичното право.

Александър Костов е завършил ЮФ на СУ през 2019 г. От 2021 г. досега е докторант в катедрата. В същото време работи в Лакорда АД. Води

упражнения като хоноруван преподавател по „Административно право“ и „Административен процес“ в ЮФ на СУ.

Представеният автореферат отговаря на изискванията, които се предявяват към него. Той обхваща всички основни въпроси, които за засегнати в докторската работа. Представени са три статии, което е необходимо условие, за да се достигне до публична защита. Не са установени данни за плагиатство.

Темата на настоящия докторски труд е: „Административноправен режим на висшето образование“. Самото заглавие е интригуващо, защото всички сме, в една или друга степен, свързани с практическите измерения на тази тематика, всички сме „потопени“ в проблемите, в законовите ограничения и даже недомислици на уредбата на материята. Всеки ден се сблъскваме с такива въпроси, но и с удовлетворението, което носи работата в университета и контактите със студентите. Допълнителна трудност поражда фактът, че до сега няма цялостно теоретично изследване на тази материя. Също така, трудно може да се търсят аналогии и положителни примери с други образователни системи, защото общите черти с другите страни и по-специално с другите европейски държави не са много. Това е така, защото всяка държава се стреми да има такава система на висше образование, която да отговаря на нейните традиции и нужди, отправени към бъдещето на нацията. Поради естеството на разработения труд много малко внимание е отделено на гражданскоправните и трудовоправните аспекти на висшето образование.

Трудът е в обем над 270 стр., три глави, увод, заключение и библиография. Възприетата структура дава възможност за пълноценно разглеждане на основните въпроси от административноправния статут на висшите училища в развитие.

В гл. 1 е представено историческото развитие и принципите на нормативната уредба на висшето образование. Г-н Костов обособява три исторически периода в развитието на висшето образование и нормативната уредба. Тук е налице една сериозна трудност – пълноценна уредба няма. Докторантът трябва да извлече периодизацията на основата на историческото развитие и приети закони в различните периоди от развитието на България. Важното е, че изследванията показват подхода на държавата при решаването на въпроси от организацията на висшите училища, статута на студентите и на преподавателите, появата на идеята за академично самоуправление. Посочени са различните нормативни актове като се стига до наднационалната уредба.

Авторът следва да бъде поздравен за извеждането на принципите, които лежат в основата на административноправния режим на висшето образование. Добро постижение на автора е сравнението между оперативната самостоятелност и академичната автономия. Препоръчвам му специална разработка и разширяването на анализа на това съотношение. Вероятно това би могло да има и сериозно практическо значение.

Втората глава е посветена на функциите на държавата в управлението на висшето образование. Това, върху което би могло да се помисли, е преместване на тежестта на самоуправлението от ниво университет към ниво факултет, защото там се осъществява реалната преподавателска дейност, преценяват се кадрови нужди, необходимост от финансиране и др. За мен това е въпрос, по който докторантът може да развие своите тези. Посочен е и проблем, който заслужава внимание, и това е този за възнагражденията на преподавателите. Сериозно внимание е отделено на НАОА.

Сред предложенията за развитие на законодателството за мен най-голям интерес представляват тези за преразпределение на правомощията между правителството и законодателната власт, каквато е и една от статиите на г-н Костов.

Обект на изследване в третата глава е административноправният режим на висшето училище, както авторът отбелязва „отвътре“. Интересен е неговият анализ за публичноправния характер на юридическото лице, всъщност става дума за юридическа персонификация, която има публичноправни функции по силата на закона. Важна е оценката, че това е организация, която предоставя обществени услуги, което е относимо преди всичко към органите за управление на висшите училища. Вероятно това е първият случай, когато в България някой прави систематизация на висшите училища по определени критерии.

Тук докторантът разглежда органите за управление на висшето училище и техните права и задължения. За пръв път някой обръща внимание на контролния съвет и на неговата управленска безпомощност.

В работата са представени и образователните степени като тристепенна структура. Отправя верни и разумни критики за съответствието с някои от решенията на Болонския процес. Заслужава положителна оценка разглеждането на правното положение на учащите се във висшите училища.

Сред приносите за мен заслужават особено внимание няколко неща. На първо място, това е първото цялостно изследване върху административноправния режим на висшите училища. Важно, според мен, е формулирането и обособяването на принципите, на които е подчинен режимът на университетите. Особено практическо значение има представянето на актовете на държавните органи и на органите на висшите училища, а също и на НАОА. Разглеждането на съдебния надзор върху актовете на висшите училища има важна практическа стойност.

На основата на изложените тези представям моето положително становище. То се основава на личните ми впечатления от докторанта, на статиите, с които се запознах, и на текста на дисертацията. Смятам, че г-н Александър Костов е представил докторска работа на високо ниво. Тя има своето достойно място в административноправната теория. Препоръчвам издаване на този труд, защото той е важен за професионалната общност. Изразявам положително мнение и се надявам и другите колеги от журито да се присъединят към него. Предлагам да му бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в областта на правните науки.

27.10.2025 г.

гр. София

/проф. Цветан Сивков, д.ю.н./